

Vətən müharibəsindəki zəfərlər haqqında düşüncələr

Dünya tarixi ədəbiyyatında Vətən müharibəsi çox doğru olaraq vətənpərvərliklə əlaqədar izah edilir. Qeyd olunur ki, vətənpərvərlik tarixi kateqoriya olub ən mühüm milli-mənəvi dəyərdir. Bu bütün millətlərdə olmur. Vətənpərvərlik Vətənə olan sonsuz məhəbbətdir, hər bir vətəndaşın qəhrəmanlıq zirvəsinə yüksəlməyə hazır olmasıdır. Onun üçün qanını tökməyi, şəhid olmağı bacarmasıdır. Azərbaycan türklərinin Qarabağda erməni işğalına qarşı apardığı çoxillik mübarizəsi bütün cəhətləri ilə Vətən müharibəsidir. Dövlət başçısı, Ali Baş Komandan İlham Əliyev müsahibələrində dəfələrlə qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Vətən müharibəsi aparır.

Vətənpərvərlik - həddən artıq yüksək olanda yaranan qarşısızlıq hissidir. Tarix dəfələrlə isbat etmişdir ki, əgər hər hansı bir xalq tamamilə vətənpərvərlik cəbhəsində birləşərsə, onlar yenilməsi mümkün olmayan gücə sahibdirlər. Bu kimi cəmiyyətlər, ölkələr və onların rəhbərləri belə bir vətənpərvərlik qarşısında duran ən müşkül məsələləri belə həll edə bilərlər.

Ölkəmiz artıq 30 ildir ki, dünyanın ermənipərəst xristian siyasətçiləri tərəfindən Qarabağla əlaqədar dünyə salınmışdır. İlk olaraq hadisələri guya Dağlıq Qarabağda yaşayan, muxtariyyəti olan ermənilərin etnik münafiqəsi kimi təqdim etmişdilər. Məsələni əsassız olaraq yenidən, təkrar olaraq ermənilərin öz müqəddəratını təyin etməsi müstəvisinə çıxardılar. Millət neçə dəfə öz müqəddəratını təyin edə bilər? Bütün ölkələrdə yaşayan ermənilərdə də sanki "öz müqəddəratını təyin etmə xəstəliyi" var. Belə bir ifadə az qala zərbi məsələ çevrilir: "Hansı ölkədə erməni yaşayırsa, imkan olan kimi öz müqəddəratlarını təyin etməyə çalışsınlar". Onlar Gürcüstanda, Türkiyədə, İranda, Rusiyada və digər ölkələrdə buna nail olmaq istəyirlər.

Ermənilər 1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin humanist yanaşması ilə öz müqəddəratlarını təyin etmişlər. Erməni Milli Şurası 1918-ci ilin mayında Tiflisdə respublika elan etməyə gedərkən siyasi mərkəzi və torpağı yox idi. Onlar İrəvanın siyasi mərkəz kimi ermənilərə verilməsi haqqında Azərbaycan Milli Şurasına müraciət etdi. Azərbaycan Milli Şurası "bizim üçün qaçılmaz, acı bir həqiqət olsa da" çox sayda olan səbəblərin təsiri nəticəsində 1918-ci il mayın 29-da İrəvan şəhərinin siyasi mərkəz kimi ermənilərə verilməsi haqqında qərar qəbul etdi. Azərbaycan Cümhuriyyəti hökumətinin Baş naziri Fətəli xan Xoyski mayın 29-da Xarici İşlər naziri Məmməd Həsən Hacınskiyə yazdı: "Biz ermənilərlə bütün mübahisələrə son qoyduq, onlar ultimatumu qəbul edəcək və müharibəni qurtaracaqlar. Biz İrəvanı onlara güzəştə getdik".

Burada çox maraqlı məsələ xüsusi qeyd edilməlidir. İrəvanın ermənilərə güzəştə gedilməsinin beynəlxalq amili ilə yanaşı, ikitərəfli münasibətlərin tənzimlənməsi məsələsini də diqqətdən kənar qoymamaq lazımdır. Əslində qərarda İrəvanın ermənilərə güzəşt edilməsi "ermənilərin Azərbaycan türkləri ilə olan bütün mübahisələrə son qoyulması idi". Tarixi reallıq bundan ibarət idi ki, ermənilər razılığa gəlməyə istəmədilər və Azərbaycan türklərinə qarşı ərazi iddialarını sonralar da davam etdilər, hətta müharibə vəziyyətinə gətirib çıxardılar.

Ermənilərin İrəvanın siyasi mərkəz olaraq onlara güzəşt ediləndən sonra da mübahisələrini, hətta müharibələrini davam etdirmələri Azərbaycan Milli Şurasının 29 may 1918-ci il qərarını qüvvədə salırdı. Qərara hər iki tərəf riayət etməli idi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi "Ermənistan Azərbaycan torpaqlarında təşkil edilmiş dövlətdir".

Azərbaycan cəmiyyətində Vətən müharibəsi ərafəsində - 2020-ci ilin sentyabr-noyabr mərhələsində fenomenal bir vətənpərvərlik meydana çıxmışdır. Azərbaycan cəmiyyətində bütün insanlar yerlərinin Vətən müharibəsi cəbhəsində-Qarabağda olduğunu bəyan edirdilər. Əslində Vətən müharibəsinin mahiyyətində "ölüm-qalım" məsələsi vardır. Dağlıq Qarabağın işğalı ilə əlaqədar Ermənistan Azərbaycanın suverenliyinə təcavüz etmişdir. Bizim xalqın tarixində yüksək vətənpərvərlik yaradacaq çoxlu şanlı səhifələr vardır. Azərbaycan türkləri böyük imperiyalar qurmuş, Xalq Cümhuriyyəti yaratmış, dünya tarixinin səhifələrində örnək olan mübarizə tarixi yazmışlar. İşğalçı dövlət bunlardan xəbərsiz deyil. Ermənilər isə "soyqırımı" nağılından başqa heç bir tarixə sahib deyillər. Soyqırımı iddiaları əzilmiş xristianların şəreffi-türk millətinin torpaqlarında ermənilərin yaşamaqla əlaqədar mürtəce fəlsəfəsinin əsasını təşkil edir. Piatrovskinin qeyd etdiyi kimi, "ermənilər qədim tarixlərinə görə olmayan tarixlərə deyil, saxta tarix yazan tarixçilərinə minnətdar olmalıdırlar." Ermənilər türkləri tanıdıqlarından onların torpaqlarına göz dikmiş, yaratdıqları və yazdıqları tarixə xaincəsinə həsəd aparmış, sahiblənməyə çalışmışlar.

Ermənilərin və Ermənistanın tarixdən gələn və fasiləsiz davam edən bir amansızlıq sindromu var. Bu amansızlıq sindromu təsadüfən meydana gəlməmişdir. Tarix boyunca ermənilər vəsadiqları coğrafiyada əksər halda tabe vəziyyətində olmuş, onlarda həsəd virusu yaratmaq, hakim xalqlara qarşı "məqsədə çatmaq üçün bütün vasitələr qəbul ediləndir" çağırışı ilə amansızlıq indeksi meydana çıxmışdır. Türklərdə olan yenilməz vətənpərvərlik ənənələrinin müqabilində bu mənfur millətin nəyi var? Terror qanunları ilə idarə olunan dövlətçiliyi. "Ən yaxşı türk ölü türkdür", "Türkü gördün öldür, bir nəfər erməniyə yer boşalsın" çağırışı.

Ermənistanda hakimiyyətin ermənilərdən tələbi budur: amansız ol, türklərə qarşı gülləyə heyfən gəlməsin. Əsirlər azacıq təbəsisizlik göstərsə, öldür. Əsirlərə qul həyatını yaşat. Əsirlər içərisində zəhərləyici maddələri sınaqdan keçirmək olar. Ermə-

nistanda hətta əsirlərin bədən əzalarının satılması halları da olub. Türk düşmənciliyi siyasəti ermənilərdə əbədidir. Türk olub erməninin sözüne inanmaq, bilə-bilə özünü intihar etməkdir.

Vətən müharibəsində xalq Prezident İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşdi. "Qarabağ Azərbaycandır!" şüarı hər bir azərbaycanlının həyat amalına və fəaliyyət proqramına çevrildi. Vətənpərvərliyin təzahürləri Vətən müharibəsinin ilk günündən başlayaraq şərəflə davam etməkdədir.

Çox qəribədir ki, Ermənistanda bir nəfər Azərbaycan türkü olmadığı halda ölkəmizdə 10 minlərlə erməni heç bir ayrı-seçkilik olmadan yaşayır. Ermənistan bizim məsəcləri öz ölkəsində və Qarabağda dağıtdığı halda, Bakının mərkəzində erməni kilsəsi qorunub saxlanılır. Yurdumuzda yaşayan bütün millətlər Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsini lənətlədi, Vətən müharibəsi cəbhələrində fəal iştirak etdilər. Əsgərlərimiz Vətən müharibəsində qəhrəmanlıqlar göstərdilər. Erməni işğalından azad edilən rayon və kəndlərin hər biri qəhrəmanlıq salnaməsidir.

Ermənistan cəbhədə Azərbaycan əsgərinin dəmir, keçilməsi mümkün olmayan qalxanı ilə qarşılaşdı. Azərbaycan Ordusu qələbələri ilə dünyaya tariximizin yeni səhifəsini bəyan etdi. Azərbaycan əsgəri üçün qəhrəmanlıq adı bir hal oldu.

İşğalçı Ermənistan dəfələrlə total hərbi səfərbərlik elan etməsinə baxmayaraq, cəbhəyə göndərmək üçün əsgər tapa bilmədi. Məcbur olub döyüşə qocaları göndərdi. Vətən müharibəsinin başlanmasının ilk günlərindən Azərbaycanda model olacaq hərbi çağırış və səfərbərlik nümunəsi nümayiş edildi. Azərbaycanın hər yerində əhali hərbi səfərbərlik idarələrinə müraciət edir və cəbhəyə göndərilməsini xahiş yox, israrla tələb edirdilər.

Səfərbərlik idarələri vətənpərvərliyin nümayişinə çevrildi. Hətta əlilliyi olan vətənpərvərlər belə cəbhəyə göndərilmələrini israr edirdilər. Yaşı keçmiş olanlar da cəbhəyə getmək istədiklərini təkidlə bildirirdilər.

Erməniləri dəhşətə gətirən səhnələrdən biri Vətən müharibəsi cəbhələrində Azərbaycan əsgərlərinin komandirini qorumaq üçün özünü düşmən gülləsinin qabağına atmasıdır. Ermənistan mətbuatında cəbhədə komandirini qoruyan erməni əsgəri haqqında heç təsəvvür belə yoxdur. Yaralanmış Azərbaycan əsgərinin geri deyil, yaralı halda düşməne doğru hücumda iştirak etməsi, yaşlı qadının pensiya puluna aldığı parçalardan Azərbaycanın üç rəngli bayrağını tikib qapısının ağızından keçənlərə paylaması çox böyük vətənpərvərlik hərəkatıdır.

Müdafiə sənayesi müəssisələri işçilərinin cəbhə üçün fasiləsiz olaraq işləmək təşəbbüsünü də bizim insanlar gündəmə gətirmişlər. Azərbaycan əsgərinin təminatı yüksək səviyyədə olsa da, cəbhəyə yaxın yaşayış məntəqələrində qadınların yemək hazırlayıb əsgərlərə paylaması, onlara yun corab toxuyan nənələrin təşəbbüsü hər cür təqdire layiqdir. Azərbaycanda başlanmış vətənpərvərlik hərəkatı erməniləri dəhşətə gətirdi.

XX əsrin 70-ci illərinin silahları ilə müharibəyə başlayan Ermənistan qarşısında Azərbaycanın XXI əsrin modern ordusu ilə qarşılaşacağını heç xəyalına gətirməmişdir. Əhalinin bütün təbəqələri miqdarından asılı olmayaraq Müdafiə fonduna maliyyə yardımı etməyə başladılar və bu hazırda da davam edir. Vətən müharibəsi başlayan vaxtdan kütləvi vətənpərvərlik hərəkatı qan verilməsində də özünü göstərir. İncəsənət xadimlərinin, təbliğatçıların təhlükəyə baxmayaraq cəbhədə əsgərlərin görüşünə gəlmələri təqdir edilməli çox mühüm addımdır.

Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqa müraciəti, döyüşlərin gedişi haqqında verdiyi məlumatlar, xüsusən hərbi qənimətlərimiz və azad olunan yerlər haqqında şad xəbərlər çox mühüm vətənpərvərlik təbiyyəti məktəbidir.

Dünyanın müxtəlif yerlərində yaşayan Azərbaycan türkləri də ölkəmizin Vətən müharibəsindəki haqq işimizi dəstəklədilər. Müxtəlif ölkələrdə, şəhərlərdə həmrəylik mitinqləri keçirilir, Azərbaycanın Vətən müharibəsi ilə əlaqədar həqiqətlərini beynəlxalq aləmə yayırlar.

Vətənpərvərlik hərəkatının ən mühüm nəticələrindən biri ondan ibarətdir ki, Vətən müharibəsinin bizim haqq işimiz olduğunu, torpağa, yurda sonsuz məhəbbəti təsdiq etmişdir. Vətəni müdafiə hərəkatında iştirak etmək artıq ümumxalq xarakteri almışdır.

Kütləvi qəhrəmanlıq cəbhədə və arxada özünü göstərir. Şəhidlərə münasibəti isə xüsusi qeyd etməliyə. Şəhidin sahibi vətəndir. Onların valideynləri "Vətən sağ olsun!" deyirlər. Kütləvi informasiya vasitələrinin əməkdaşları Vətən müharibəsi cəbhəsində atəşin altında verilişlər aparır. Hərbi müxbirlik bizdə yeni Vətən müharibəsi ilə əlaqədar yeni formada meydana çıxdı və bu mühüm vətənpərvərlik mənbəyidir. Vətənpərvərlik tərbiyyəsini fasiləsiz olaraq davam etdirmək lazımdır.

Həsənbalə SADIQOV,
professor, Azərbaycan Respublikasının
Əməkdar müəllimi